

Wie was de Praktische Bierbrouwer?

Bij naspeuringen naar historische bierstijlen komt bierbrouwer Duco Dokter uit de stad Groningen een 150 jaar oud boek tegen van een mysterieuze collega-brouwer uit een ver verleden. Dokter gaat op zoek naar de anonieme schrijver en brengt als eerbetoon aan zijn onvolprezen ambtsgenoot zes klassieke bierstijlen uit het boek opnieuw tot leven.

TEKST CARLIEN BOOTSMA
FOTO'S REYER BOXEM

Duco Dokter (1968) heeft geen besef meer van tijd, noch fysieke ongemakken. Uren zit de bierbrouwer annex geschiedenis-liefhebber op een hardhouten stoeltje te staren naar zijn venster op het verleden. Avond aan avond brengt hij door in zijn zelfgebouwde taveerne aan huis, zijn gezicht zwakjes opgeleucht door de weerschijn van zijn computerscherm. Wagner op de achtergrond. Een bokaal bier stevig in de knuist ter bevordering van zijn bezieling.

Het boek *De Praktische Bierbrouwer* uit 1866 zag hij al vaker aangehaald in door hem veel geraadpleegde werken van bierhistorici, maar sinds hij het online vond, downloadde en begon te lezen, werd hij door het mysterie gegrepen. Dokter vertelt over het boek en wat hij hem teweegbracht in zijn zelfgetimmerde kroeg, waar het half duister is en de tafels ruiken naar pas aangebrachte was.

De brouwer spreekt snel, bijna te snel om te volgen. Zijn zinnen zijn doorspekt van archaisch taalgebruik. „Het boek beschrijft alle aspecten van het aloude ambachtelijke brouwen. Zowel heel praktisch als met serieuze wetenschappelijke inslag”, zegt hij. „Vooral de uitgebreide lijst met recepten uit die tijd vond ik interessant. Er staan zo’n vijftien vaderlandse bieren in. Een pareltje.”

Dokter opent zijn laptop en toont het 144 pagina’s tellende boekwerk. *De Praktische Bierbrouwer*, staat op de eerste pagina te lezen, bewerkt door een oud-brouwer. Dokters ogen glijden over de woorden van zijn lang gestorven collega. Uit het Voorbericht leest hij hardop:

Ik heb getracht eene duidelijke beschrijving te geven van het bierbrouwen in zijn geheelen omvang, zoowel wat het praktisch als theoretisch gedeelte van het vak aangaat. Moge zoo ook dit werk zijn weg vinden en belangstellend ontvangen worden door allen, die op het gebied van nijverheid, theorie en praktijk even hoog schatten!
DE SCHRIJVER.

Het boek heeft zijn weg gevonden naar een wel heel belangstellende ontvanger. Eentje die enige praktijk, theorie en nijverheid niet schuwt. Dokter vertelt dat de

eerste keer dat hij de woorden *DE SCHRIJVER* las, hij zichzelf ten doel stelde de anonieme penvoerder van het boek te ontmaskeren. Koste wat het kost. „Ik zou doorgraven tot ik het mysterie ontrafeld had, of de dood erop volgde, wat maar eerst komen zou.”

Best een uitdaging, want veel concrete aanwijzingen over de mogelijke schrijver zijn niet bewaard gebleven uit de tijd dat het paard door de stoommachine werd gepasseerd en God definitief uit Jorwerd verdween. Wie was de schrijver van het boekwerk? Waarom publiceerde hij het werk anoniem? „Ik wilde weten hoe het zat.”

In de maanden die volgden, spitte de brouwer door online verzamelingen van oude krantenartikelen en bezocht hij meerdere gemeentelijke archieven waar hij de vaak stoffige paperassen doorbladerde. Rekeningen, jaarbalansen, correspondentie en gegevens van brouwerijen, op zoek naar die ene snipper informatie die hem verder kon brengen in zijn zoektocht.

Vanwaar die gedrevenheid? „Ik zoek altijd een niche om in te excelleren”, vertelt Dokter. „Dat zal ongetwijfeld te maken hebben met mijn beperkte talenten. Als je een niche vindt die klein genoeg is, dan lijkt het alsof je heel wat kan. Ik duik ergens helemaal in en maak mezelf expert, simpelweg omdat niemand anders zo dom is dat te doen. Je expert voelen is weer goed voor je ego.”

De Praktische Bierbrouwer is uniek en historisch interessant, omdat het gaat over Nederlandse bierstijlen die allemaal verloren zijn gegaan. Dat klinkt dramatisch dan het is. Alle stijlen komen en gaan mettertijd. Het kan van alles zijn waardoor een biersoort verdwijnt: grondstoffen die niet

meer te verkrijgen zijn, de veranderende smaak van de drinker, wel of niet gestuurd door marketing, of zelfs de ontwikkeling van het drinkgerei. „Toen we massaal overgingen van aardewerk naar glas, bijvoorbeeld, waren mensen ineens geïnteresseerd in de kleur en de helderheid van het bier. Voorheen zag men niet dat er allerlei prut en rare beestjes in het bier dreven.”

An het eind van de 19de eeuw, zo rond 1860, kwam in Nederland de industriële revolutie serieus op gang. Tegelijkertijd met, maar ook dankzij, de uitvinding van de stoomaandrijving werd een uitheemse biersoort populair in ons land: het Beierse bier. „Zeg maar ‘een pilsje’, voor het gemak. Dat bier kon relatief lang bewaard worden, het zag er mooi uit en kon hier komen door de snelle opkomst van de spoorwegen. Het betekende de doodsteek voor de eigen bierstijlen en een verdorring van ons bierlandschap.”

Een vermetel plan begon langzaam vorm te krijgen in het hoofd van Duco Dokter: wat nu als deze misstap in de geschiedenis, het verdwijnen van de rijke vaderlandse bierstijlen, wordt teruggedraaid? „De oud-Hollandse bieren verdienen een ware renaissance.”

De Groninger brouwer voelt dat hij niet langer enkel op aard is ter verkleining van de Europese bierplas, een ambitie die zwaar op zijn ranke

schouders rust. Brouwen moet hij. Een zestal oud-vaderlandse bierstijlen brengt hij de komende maanden opnieuw tot leven. Dat brouwen doet hij in havenbrouwerij het Brouwdok in Harlingen, waar hij gebruik mag maken van de ketels.

Dokter leunt achterover. Spreidt zijn armen en zegt: „Het is tijd voor een herwaardering van ons roemruchte biervreleden.” Een grijns. „Waarom niet? Er is zoveel

om van te genieten.”

Elk van de zes bieren heeft een verhaal, zegt hij. Elke biersoort die hij uitbrengt wordt voorzien van een boekje over de geschiedenis in een stijl die verwijst naar de tijd waarin de brouwkuipen nog van hout waren en de mannen van staal. „Leesvoer bij lesvocht.”

Het delven in archieven heeft zich uitbetaald. Dokter heeft de schrijver achternaaid. Of eigenlijk: hij weet bijna zeker dat hij de schrijver van het boek uit 1866 gevonden heeft. „Het blijft natuurlijk indirect bewijs, maar er is geen enkele andere brouwer te vinden bij wie alle puzzelstukken passen. Het is net als de theorie over het wezen van het universum: het is niet compleet, het is wat we nu weten. Tot we een betere theorie hebben, is dit wat het is.”

Dokter geeft het antwoord op de vraag wie nou de schrijver was niet zomaar prijs. De hele bierserie vormt een raadsel, waarbij de aandachtige bierdrinker aanwijzingen kan vinden die uiteindelijk die ene prangende vraag beantwoorden: wie was de Praktische Bierbrouwer?

De brouwer uit het verleden gaf er waarschijnlijk de voorkeur aan anoniem te blijven om meerdere redenen. Eén daarvan is dat publicatie van brouwmethode en recepten vrijwel gelijk stond aan het publiceren van bedrijfsgeheimen.

Juiste schrijver of niet, het levert in ieder geval zes oud-Hollandse bierstijlen op. Het eerste bier is vanaf eind januari te koop op een zeer beperkt aantal adressen. Te weten: Café de Koffer in Stad, Apen & Bieren in Drachten en het Brouwdok in Harlingen. En misschien nog ergens in Leeuwarden.

„Om nog even terug te komen op die anonieme schrijver”, zegt Dokter, terwijl hij bedremmeld de bodem van zijn bokaal beziet en vervolgens de petroleumlamp uitblaast. „Ik zal altijd blijven twijfelen aan de juistheid van mijn bevindingen. Twijfel is een van mijn kern karaktereigenschappen. Ik ben niet overtuigd tot ik werkelijk het bonnetje van de drukker aan de schrijver vind met een notitie: ‘bedankt voor het schrijven van dat broddelwerk van je en hier heb je een paar knaken.’”

DE PRAKTISE BIERBROUWER

BROUWKT DOOR
EEN BROUWER

NIET W. LICHT
1866

Duco Dokter downloadde het boekje 'De Praktische Bierbrouwer' uit 1866.